

Posudek diplomové práce

Ondřej Nováček: *Čínská Belt and Road Initiative v Africe*

Předkládaná diplomová práce se zabývá rostoucí roli Číny na africkém kontinentu, a to prizmatem čínské strategické politiky Pásu a stezky (BRI, OBOR apod.). Z hlediska zkoumání čínského vlivu v Africe je to logická volba, neboť v posledních letech významně rostou čínské aktivity v Africe, které jsou spojené právě s BRI. Dvě výzkumné otázky práce se de facto dotýkají ústředního dilematu interpretace BRI, a to je otázka, zda se jedná o výlučně ekonomickou iniciativu na posílení čínské globální ekonomické role, či je důvod jejího spuštění víceméně geopolitický. Práce nejprve popisuje politický a zejména ekonomický rozvoj Číny po zahájení období reform (po roce 1978). Poté následuje část charakterizující politický a ekonomický stav afrického kontinentu hlavně v období po konci studené války. Nejrozsáhlejší části práce jsou pak zkoumáním čínského vlivu ve třech vybraných afrických zemích, Angole, Zambii a Demokratické republice Kongo.

Celkově lze říci, že se jedná o zdařilou práci, jejíž hlavním problémem (viz níže) spočívá v teoreticko-metodologickém zakotvení než v samotném empirickém zkoumání případů. Práce je dostatečně logicky strukturována a je psána čtivým jazykem. V práci je rovněž použito dostatečné množství pramenů a literatury. Autor zejména v částech věnovaných jednotlivým africkým zemím představuje podrobnou empirickou analýzu vzrůstající čínské přítomnosti na kontinentu, což je častokrát doprovázeno statistickými informacemi ve formě grafů a tabulek. Závěr je jasný a srozumitelný a autor v něm přehledně shrnuje dosažené výsledky.

Jak již bylo zmíněno, samotné empirické zkoumání působení Číny v třech afrických zemích je zajímavé a odhaluje různé tváře tohoto fenoménu. Co však oslabuje celkové vyznění práce jsou následující problémy teoreticko-metodologického charakteru:

- a) Nejsem si jist, do jaké míry je v práci řádně zdůvodněn a ospravedlněn výběr realistické teorie mezinárodních vztahů jako základního východiska autorova zkoumání. Autor navíc v úvodu (a nikde jinde) věnuje teorii asi dvě a půl strany, což přičteno k relativně povrchní charakteristice realistické teorie je dosti málo (například důraz na racionalitu aktérů v mezinárodních vztazích je vlastní i současné liberální teorii apod.). Autor si také mohl dát tu práci a přečíst některá díla realistických autorů samotných, a ne pouze

odkazovat na českou sekundární literaturu. Dále v práci je krátce představen koncept soft power, ale vztah mezi ním a realismem není nijak podrobněji vysvětlen.

- b) Autor nijak nekomentuje výběr konkrétních afrických států, kterými se dále v práci podrobněji zabývá. S tím souvisí rovněž to, že nikde v práci není charakterizace, zda se jedná o komparativní studii, a pokud ano, jak jsou vybrány případy, o jaký typ komparace se jedná a co budou sledované předměty komparace. Z tohoto důvodu nelze jednoznačně říci, jestli čínský přístup ke třem zkoumaným zemím je specifický, či je to součást nějakého širšího fenoménu působícího i jinde (v Africe, Asii, Evropě apod.).
- c) Díky výše nastíněným problémům nelze podle mého názoru přesvědčivě ukázat, zda je rostoucí čínský ekonomický vliv součástí *grand strategy*, protože ta zahrnuje ještě řadu jiných prvků, například bezpečnostního charakteru. Fenomény, které autor popisuje, jsou jistě pravdivé a přínosné, ale mohou být čistě součástí čínské *ekonomické* strategie, jejichž případné politické dopady mohou být neplánované a nezamýšlené. Práce se tak podle mě málo zabývala sejetím a ekonomického a politického vlivu na africkém kontinentu.
- d) Čistě empiricky podle mého názoru nelze celkově čínskou ekonomickou diplomacií v zahraničí označit za záměrné budování dluhové pasti. I když existují případy zemí, kde Čína drží významnou část jejich dluhu (např. Zambie), častokrát není majoritním věřitelem, a i tak je na stole otázka, jaké budoucí politické a ekonomické výhody jí to vlastně dává.

I přes výše nastíněné nedostatky práce Ondřeje Nováčka splňuje všechny požadavky na úspěšně zvládnutou diplomovou práci a já ji proto doporučuji k obhajobě.

V Hradci Králové 24. 8. 2023

Mgr. Stanislav Myšíčka, Ph.D